

PSY174 Psychologie a Internet

Sylabus předmětu/ jaro 2016

Ukončení: zápočet

Počet kreditů: 2

Rozsah: 2 hodiny týdně, Seminář je realizován jako projektová výuka.

Garant předmětu:

prof. PhDr. David Šmahel, Ph.D.

e-mail: davsmahel@gmail.com

Další vyučující:

Mgr. Lenka Dědková, Ph.D., e-mail: ldedkova@fss.muni.cz

Mgr. et Mgr. Hana Macháčková, Ph.D., e-mail: 110415@mail.muni.cz

Mgr. Martina Šmahelová, e-mail: smahelova@fss.muni.cz – kontaktní osoba

Cíl kurzu:

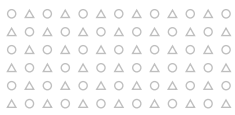
Kurz si klade za úkol seznámit studenty se základními pojmy a koncepty v kontextu výzkumu psychologie a internetu.

Požadavky na zápočet:

1) Aktivní Účast minimálně na 9 hodinách z 11.

2) Zpracování vybraného tématu z poskytnutého seznamu témat (v Power Pointu) a podložení vybraným výzkumem/výzkumy, jeho prezentace na hodině. Jedná se o práci v skupině. K vybranému tématu bude možné se přihlásit přes IS.

Pokyny k prezentaci:

Praktické:

- Pro každou hodinu je určeno jedno téma související s tématem přednášky.
- K tématům bude možné se přihlásit v ISe od 20.2.2018 od 17:00. První prezentace je již 6.3.2018. Témata naleznete níže.
- Prezentace vybraného tématu probíhá ve skupině 2-3 studentů.
- Délka prezentace je 20 minut + 10 minut diskuze. Je nutné, aby se do prezentování aktivně zapojili všichni členové skupiny.
- Prezentaci je nutné odevzdat do odevzdávání v ISe nejpozději 3 dny před samotnou prezentací. Nevložení je důvodem k neudělení zápočtu (s výjimkou u prvního tématu, kdy je možné prezentaci odevzdat den předem).
- Termín prezentace není možné měnit a přesouvat, pouze z velmi závažných důvodů.
- Najděte minimálně 4 kvalitní zahraniční odborné (ne české ani slovenské!) zdroje k danému tématu, na základě nichž zpracujete syntézu informací pro vaši prezentaci.
- Prezentace musí naplnit všechny náležitosti uvedené níže. Při nevyhovující prezentaci si skupinka připraví nové téma a bude ho prezentovat na poslední hodině.

Za odborné zdroje jsou považovány články z odborných recenzovaných časopisů nebo kapitoly – k vyhledání použijte:

<http://scholar.google.cz/>

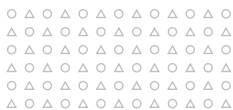
nebo dostupné elektronické zdroje:

<http://knihovna.fss.muni.cz/index.php?sekce=31&podsekce=55> - vhodné publikace naleznete především v databázi EBSCO.

Obsah samotné prezentace:

1. Představení tématu obecně – co je potřeba říct, aby posluchači a posluchačky byli „v obraze“.
2. Čeho jste si Vy sami všimli, co Vás zaujalo, překvapilo na vybraném tématu?
3. Příklady pro ostatní – tak, aby mohli všichni do dané oblasti alespoň částečně proniknout. Kde se s tématem lze na internetu setkat, například ukázky stránek, blogů...
4. Co Vás napadá, pokud se nad Vámi zvoleným tématem zamyslíte z psychologického hlediska (např. uplatnění pro praxi, při intervencích s klienty...)?

Kritéria hodnocení prezentací:

Náplň prezentace:

- prezentace má jasnou tematickou linii, neobsahuje vycpávky, je jasně strukturovaná
- prezentace odpovídá zadanému tématu, nejsou v ní off-topic informace
- obsahuje ústřední data (základní! definice, tabulky či grafy)
- nechybí klíčové informace
- jsou vysvětleny použité pojmy
- text se odkazuje na zdroje + seznam zdrojů je na posledním slajdu
- je rozlišeno, které informace vycházejí z materiálů a které jsou přidány/interpretovány autory
- text na slajdech je většinou vlastní (nejedná se jen o přeložené pasáže)
- text ústí v jasnou syntézu prezentovaných zjištění
- na závěr je v krátkosti formulována zásadní myšlenka/myšlenky prezentace

Podoba slidů:

- grafika - vhodné pozadí, čitelné texty, grafy, kvalitní obrázky
- srozumitelné, nepřehlněné
- v textu nejsou chyby

Projev:

- na začátek krátké představení tématu i prezentujícího týmu
- korektní přednes pro odborné publikum (včetně neverbálního projevu)
- adekvátní tempo prezentace (ani uspěchaná, ani příliš pomalá)
- studenti slajdy doprovázejí, je patrné, že vědí, kde co v prezentaci mají
- plynulé střídání vystupujících, předávání si slova a pod.

V prezentaci je nutné naplnit všechny výše uvedené body.

Osnova semináře psychologie a internet:

20.2.2018

1. Úvod do semináře, přehled penetrace internetu v ČR a ve světě. Věda na internetu a o internetu, elektronické informační zdroje. Přehled výzkumů a zdrojů k tématu. (prof. PhDr. David Šmahel, Ph.D.)

V tomto semináři bude představen základní přehled o používání internetu v ČR a ve světě a problematika „digital divide“. Budou diskutována hlavní témata psychologie a internetu a podán přehled výzkumů a zdrojů v ČR. Věda na internetu a o internetu, elektronické informační zdroje.

Doporučená literatura:

Lupač, P., & Sládek, J. (2008). The Deepening of the Digital Divide in the Czech Republic. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 2(1),
[www:http://cyberpsychology.eu/view.php?cisloclanku=2008060203](http://cyberpsychology.eu/view.php?cisloclanku=2008060203)

Galác, A., & Smahel, D. (2007). Information Society from a Comparative Perspective: Digital Divide and Social Effects of the Internet. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 1(1),

[www:http://cyberpsychology.eu/view.php?cisloclanku=2007072401](http://cyberpsychology.eu/view.php?cisloclanku=2007072401)

2. Adolescenti a internet, propojení vývoje adolescentů a používání internetu (prof. PhDr. David Šmahel, Ph.D.)

Budou představeny hlavní témata výzkumů v kontextu adolescentů a internetu. Blíže se budeme zabývat (online) identitou u adolescentů. Ukážeme propojení vývoje adolescentů a jejich používání internetu.

Doporučená literatura:

Subrahmanyam, K., Šmahel, D. & Greenfield, P. (2006). Connecting Developmental Constructions to the Internet: Identity Presentation and Sexual Exploration in Online Teen Chat Rooms. Washington, DC : American Psychological Association, 2006. *Developmental Psychology*, Vol. 42, No. 3: 395-406

Šmahel, D. & Subrahmanyam, K. (2007). Any Girls Want to Chat Press 911: Partner Selection in Monitored and Unmonitored Teen Chat Rooms. *CyberPsychology & Behavior*, New York : Mary Ann Liebert, Inc., 2007, Vol. 10, No. 3: 346-353

Téma na prezentaci: Prezentace nebude

27.2.2018

3. Vztahy a komunikace v prostředí internetu (Mgr. Lenka Dědková, Ph.D.)

Studentům budou představeny fenomény spojené s komunikací a vztahováním se na internetu. Zaměříme se i na specifika online vztahů, jejich začátky a vývoj, zda online vztahy zlepšují anebo naopak zhoršují wellbeing a kteří lidé mají tendenci online vztahy utvářet častěji.

Doporučená literatura:

· McKenna, K. Y. A., Green, A. S., & Gleason, M. E. J. (2002). Relationship formation on the Internet: What's the big attraction? *Journal of Social Issues*, 58, 9–31.

· Whitty, M.T. (2008). Liberating or debilitating? An examination of romantic relationships, sexual relationships and friendships on the Net. *Computer in Human Behavior*, 24, 1837-1850.

· Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2007). Who visits online dating sites? Exploring some characteristics of online daters. *CyberPsychology and Behavior*, 10, 849-852

Téma na prezentaci: Prezentace nebude

6.3.2018

4. Vztahy a komunikace v prostředí internetu II. (Mgr. Lenka Dědková, Ph.D.)

V této přednášce se zaměříme na problematické aspekty online komunikace a online vztahů se specifickým důrazem na dospívající.

Doporučená literatura:

Dedkova, L. (2015). Stranger is not always danger: The myth and reality of meetings with online strangers. In P. Lorentz, D. Smahel, M. Metykova, & M. F. Wright (Eds.), *Living in the digital age: Self-presentation, networking, playing, and participating in politics* (pp. 78-94). Brno: Muni Press. Available at: <http://irtis.fss.muni.cz/living-in-the-digital-age/>

Holmes, J. (2009). Myths and missed opportunities: Young people's not so risky use of online communication. *Information, Communication & Society*, 12, 1174-1196. doi:10.1080/13691180902769873

Wolak, J., Finkelhor, D., Mitchell, K. & Ybarra, M.L. (2008). Online "Predators" and Their Victims: Myths, Realities, and Implications for Prevention and Treatment. *American Psychologist*. Vol. 63, No. 2, 111-128.

Téma na prezentaci: Sexting mezi dospívajícími

13.3.2018

5. Závislostní chování na internetu, online hry (prof. PhDr. David Šmahel, Ph.D.)

V tomto semináři budou diskutovány různé typy (zejména online) počítačových her se zvláštním zřetelem k motivaci hraní. Vliv násilných her na agresivitu hráčů. Bude představen koncept flow fenoménu a vliv her samotných (game designe) či naopak psychických predispozic hráčů na excesivní hraní. Dále se bude seminář věnovat nadměrnému užívání počítačů a internetu obecně u jednotlivých aplikací. Podrobně budou popsány různé teorie „závislostního chování na internetu“ a jednotlivé aspekty tohoto jevu.

Doporučená literatura:

- Griffiths, M.D. (2000): Does Internet and computer „addiction“ exist? Some case study evidence. *Cyberpsychology and Behavior*, 3, 211-218
- Widyanto, L., Griffiths, M. (2007): Internet adiction: does it really exist? In: Gackenbach, J. (Ed.) *Psychology and the Internet: Intrapersonal, Interpersonal and Transpersonal Implications*. Amsterdam, Boston: Academic press, 141-163
- Valentine & Hughes (2010). Ripples in a pond: the disclosure to, and management of, problem Internet gambling with/in the family. *Community, Work & Family*, Vol. 13, No. 3, August 2010, 273-290
- Siemens & Kopp (2011). The Influence of Online Gambling Environments on Self-Control. *Journal of Public Policy & Marketing*. Vol. 30 (2) Fall 2011, 279–293
- Thomas & all. (2011). Gambling and the Multidimensionality of Accessibility: More Than Just Proximity to Venues. *Int J Ment Health Addiction* (2011) 9:88–101

Téma na prezentaci: Online závislosti (Online addiction, excessive internet use)

20.3.2018

6. Děti do osmi let a digitální technologie (Mgr. Martina Šmahelová)

Budou představeny hlavní témata výzkumů v kontextu dětí do osmi let a internetu/digitálních technologií. Blíže se budeme zabývat činnostmi, které děti na internetu vykonávají, online riziky a online příležitostmi.

Doporučená literatura:

- Chaudron, S., Beutel, M. E., Černikova, M., Donoso Navarette, V., Dreier, M., Fletcher Watson, B.,... Wölfling, K. (2015). Young children (0–8) and digital technology: A qualitative exploratory study across seven countries. Retrieved from <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC93239>
- Marsh, J. (2010). Young children's play in online virtual worlds. *Journal of Early Childhood Research*, 8, 23-39. <http://dx.doi.org/10.1177/1476718X09345406>
- Marsh, J., Plowman L., Yamada-Rice D., Bishop J. C., Lahmar J., Scott F., ...Winter, P. (2015). Exploring play and creativity in pre-schoolers' use of apps: Final project report. Retrieved from http://www.techandplay.org/reports/TAP_Final_Report.pdf

Téma na prezentaci: Digitální gramotnost (digital literacy) u dětí a dospívajících

27.3.2018

7. Rodičovská mediace digitálních technologií (Mgr. Martina Šmahelová)

Budou představeny hlavní témata výzkumů v kontextu mediace digitálních technologií. Představíme různé přístupy k rodičovské mediaci a nejnovější zjištění. Důraz bude kladen na mediaci u malých dětí.

Doporučená literatura:

- Šmahelová, M., Juhová, D., Čermák, I. & Šmahel, D. (2017) Mediation of young children's digital technology use: The parents' perspective. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 11 (3), article 4. <http://dx.doi.org/10.5817/CP2017-3-4>
- Livingstone, S., Ólafsson, K., Helsper, E. J., Lupiáñez-Villanueva, F., Veltri, G. A., & Folkvord, F. (2017). Maximizing opportunities and minimizing risks for children online: The

role of digital skills in emerging strategies of parental mediation. *Journal of Communication*, 67, 82–105. <http://dx.doi.org/10.1111/jcom.12277>

Zaman, B., Nouwen, M., Vanattenhoven, J., de Ferrerre, E., & Van Looy, J. (2016). A qualitative inquiry into the contextualized parental mediation practices of young children's digital media use at home. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 60, 1-22. <http://dx.doi.org/10.1080/08838151.2015.1127240>

Téma na prezentaci: Mediace digitálních technologií v adolescenci (od 10 let)

3.4.2018

8. Online agrese (Mgr. et Mgr. Hana Macháčková, Ph.D.)

V rámci bloku se budeme věnovat agresivním projevům na internetu. Nejdříve se budeme věnovat podobě kyberšikaně a online obtěžování a poznatkům vztaženým k viktimizaci a reakcím přihlížejících u populace adolescentů. Poté se v širším kontextu zaměříme na fenomén "cyberhate".

Doporučená literatura:

Kowalski, R. M., Giumetti, G. W., Schroeder, A. N., & Lattanner, M. R. (2014). Bullying in the digital age: A critical review and meta-analysis of cyberbullying research among youth. *Psychological Bulletin*, 140(4), 1073-1137. <http://dx.doi.org/10.1037/a0035618>

Van Cleemput, K., Vandebosch, H., & Pabian, S. (2014). Personal characteristics and contextual factors that determine "helping," "joining in," and "doing nothing" when witnessing cyberbullying. *Aggressive behavior*, 40(5), 383-396.

Douglas, K. M., McGarty, C., Bliuc, A. M., & Lala, G. (2005). Understanding cyberhate: Social competition and social creativity in online white supremacist groups. *Social Science Computer Review*, 23(1), 68-76.

Téma na prezentaci: Cyberhate na sociálních médiích

10.4.2018

9. Jak posuzujeme důvěryhodnost online informací? (Mgr. et Mgr. Hana Macháčková, Ph.D.)

Přednáška bude zaměřena na procesy hodnocení online informací, především se zaměřením na hodnocení důvěryhodnosti a kredibility. Budou představeny modely popisující hodnocení online kredibility a studie zkoumajících hodnocení informací zaměřených na tematiku zdraví.

Doporučená literatura:

Beldad, A., De Jong, M., Steehouder, M. (2010). How shall I trust the faceless and the intangible? A literature review on the antecedents of online trust. *Computers in Human Behavior*, 26, 857-869.

Flanagin, A. J., Metzger, M. J. (2007). The role of site features, user attributes, and information verification behaviors on the perceived credibility of web-based information. *New Media & Society*, 9, 319–342.

Metzger, M. Flanagin, A.J. (2015). Psychological Approaches to Credibility Assessment Online, in Sundar, S. *The handbook of the psychology of communication technology*, Wiley, pp.445-466.

Téma na prezentaci: Důvěryhodnost online informací o zdraví

17.4.2018

10. Online metody (prof. PhDr. David Šmahel, Ph.D.)

Budou představeny základní kvantitativní a kvalitativní metody online výzkumu: online dotazníky (surveys), experimenty, online rozhovory a fokusní skupiny. Budou diskutovány

specifika online výzkumů. Ukážeme, jaké typy výzkumů jsou vhodné pro realizaci s využitím internetu a online nástrojů.

Doporučená literatura:

Overview: Online Surveys, Vehovar, V., Manfreda, K. L. (2008). The SAGE Handbook of Online Research Methods. str. 177 – 194

Internet-based Interviewing, O'Connor, H., Madge, D., Shaw, R., Wellens, J. (2008). The SAGE Handbook of Online Research Methods. str. 271 – 289

Téma na prezentaci: Anonymita a její vliv na odpovídání v (online) dotazníku

24.4.2018

11. EUKO IV (Mgr. et Mgr. Hana Macháčková, Ph.D., Mgr. Lenka Dědková, Ph.D.)

V rámci přednášky představíme nejnovější poznatky z mezinárodního průzkumu EUKO IV.

Doporučená literatura:

Livingstone, S., Haddon, L., Görzig, A., & Ólafsson, K (2011). Risks and safety on the internet: The perspective of European children. Full findings. <http://eprints.lse.ac.uk/33731/>

Livingstone, S., Mascheroni, G., and Staksrud, E. (2015) Developing a framework for researching children's online risks and opportunities in Europe. <http://eprints.lse.ac.uk/64470/>

Téma na prezentaci: Fitbit

1.5.2018

12. Státní svátek

8.1.2018

13. Státní svátek

15.5.2018

14. Shrnutí všech témat, reflexe předmětu. (prof. PhDr. David Šmahel, Ph.D., Mgr. Martina Šmahelová)

V závěrečném semináři se pokusíme shrnout a propojit probíraná témata do smysluplného celku. Proběhne také reflexe celého semináře a jeho formátu.

Případná oprava prezentací

